

YTTRANDE

Dnr Fi2020/00727/E4

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 29 maj 2020

Långtidsutredningen 2019 (SOU 2019:65)

Pensionärsorganisationerna föreslår att

- Långtidsutredningens huvudbetänkande och bilagor överlämnas till kommittén för ökad ekonomisk jämlikhet (Fi 2018:07).

Allmänt

Åren fram till 2035 kommer troligen att bli omvälvande. Det finns flera orsaker till det. Även om det i dag är svårt att bedöma exakt vilka Coronapandemins effekter på jämlikheten blir, är det sannolikt att de ekonomiska konsekvenserna blir mångåriga och omfattande. En annan faktor är teknisk utveckling. Sverige ställer alltmer om till ett digitalt samhälle. Staten riskerar att förlora skatteintäkter till följd av gig-ekonomi, det vill säga timanställningar, korta uppdrag och frilansning, pådrivet av digitala lösningar som gör det enklare att köpa och sälja tillfällig arbetskraft. Samhällets och den enskildes beredskap för kriser är ett aktuellt ämne som troligen har betydelse för ojämlikhet, och vice versa. Bedömare lyfter att den pågående klimatkrisen leder till ökad migration.

Nyss nämnda förändringar kommer sammantaget påverka den välfärd som invånarna har rätt till. Därmed påverkas också jämlikheten i samhället. Långtidsutredningen är ett av underlagen för den ekonomiska politiken. Utredningens analys och bedömningar behöver därför kompletteras med en politisk diskussion om omfattningen, innehållet och kvaliteten på välfärden. Vad är möjligt och rimligt att förvänta sig som äldre i morgondagen Sverige? Behöver det som ibland kallas samhällskontraktet omdefinieras eller omförhandlas?

1.2 Inkomstskillnader och tillväxt

Till utredningens argument för hur inkomstskillnader kan förväntas påverka den ekonomiska tillväxten negativt kan läggas att ett samhälle med stor ojämlikhet medför brottslighet. Utöver

otrygghet och obehag har brottsligheten också en ekonomisk kostnad både för den enskilde och för samhället.

3 Inkomstskillnader och arbetsmarknaden

Många seniorer arbetar, och vill arbeta mer. 2018 arbetade nästan var fjärde person i åldern 65–69 år, och mer än var tionde person i åldern 70–74 år. I antal är det 193 000 seniorer. Bättre hälsa, högre utbildning och ekonomiska skäl anges ofta som förklaring till att fler jobbar efter 65. I genomsnitt arbetade seniorer 24 timmar i veckan, under 2018. Sysselsatta seniorers bidrag till BNP har mer än fördubblats sedan 2005. Då var den 51 miljarder, och 2018 var den 122 miljarder. Det motsvarar hela Sveriges stål- och metallindustri. Eller hela motorfordonsindustrins bidrag till BNP. Men samtidigt var det 20 000 seniorer som skulle velat arbeta, men inte gjorde det. Eller som skulle vilja arbeta mer än de gjorde. Här finns en outnyttjad resurs, en potential för hela samhället.¹

Inte minst viktigt är det för att få ekvationen att gå ihop. Barn och äldre äldre som är i störst behov av stöd ökar, samtidigt som den arbetsföra befolkningen inte ökar i samma takt. I långtidsperspektiven kommer det att behövas fler arbetade timmar för att bekosta och bemanna skola, vård och omsorg. Det talas om att få ut ungdomar tidigare i arbetslivet, invandrad arbetskraft och pensionsåldern har beslutats att höjas. Men äldre har mer att ge.

Av dessa skäl är det en brist i utredningen att utvecklingen av arbetsinkomster, sysselsättning och arbetstid bara tagit med personer till och med 64 års ålder.

5 Jämlikhet i möjligheter

Till frågan om rörlighet på bostadsmarknaden vill vi framhålla värdet av en mer diversifierad bostadsmarknad. Boenden av olika typer behövs. Exempelvis växer intresset för s.k. kollektivboende i olika former och för reguljära boenden med gemensamma eller allmänna lokaler. Där kan den ofrivilliga ensamheten begränsas och äldre hjälpa äldre. Även bygg- och bogemenskaper är en pusselbit på bostadsmarknaden.

6 Regionala skillnader i inkomst

Digitalisering och automatisering kan år 2035 komma att röra fler yrken än de som nämns i utredningen. Det kräver att samhället lyckas ställa om arbetskraften för att behålla skatteintäkter och därmed välfärden. Omställning kan ske genom att erbjuda arbetsmarknadsutbildning och även individanpassat stöd för de som inte klarar omställningen till en ny, digitaliserad arbetsmarknad. Långtidsutredningen belyser inte skatteintäkternas utveckling i en mer global värld. Skatteunderlaget har stor betydelse för jämlikheten i samhället. Om det inte finns medel för den gemensamma välfärden kommer betaltjänster att växa fram alltmer vilket ökar ojämlikheten.

¹ Seniorernas bidrag till sysselsättningen 2018 (SPF Seniorerna 2019)

Gig-ekonomins påverkan för jämlikheten borde även belysas. Gig-ekonomin ger inga skatteintäkter eller åtminstone begränsade. Hur kommer gig-ekonomin att utvecklas och vilken påverkan har det för skatteunderlag och jämlikheten?

7 Velfärdstjänsterna utjämnar livschanserna

För glesbygden kan velfärdsteknik vara en stor möjlighet att exempelvis hålla kontakten över nätet med sin läkare. Vidare har olika typer av tjänster byggts upp där man kan få vissa vårdinsatser som exempelvis dialys på andra platser än sjukhus och där personer står i kontakt med läkare över nätet. Vi accepterar inte att kvaliteten i vård och omsorg varierar avsevärt mellan kommuner och mellan regioner. Även i framtidens Sverige ska behovet avgöra vilken vård och omsorg som erbjuds – inte bostadsorten.

Vi instämmer i att rekryteringsbehovet till vården och omsorgen är stort de kommande åren. Samtidigt är vi äldre friskare längre upp i åren och behovet av vård och omsorg inträder allt senare. Aktiva äldre är ett enormt stöd i samhället genom ideellt engagemang. Här finns potential att ha ännu större betydelse, om det omgivande samhället bara efterfrågar äldres insatser.

Pensionärer bidrar ekonomiskt genom att betala skatt och avgifter för hälso- och sjukvård, tandvård samt äldreomsorg. Med pensioner som går att leva på skulle inte försörjningsstöd för äldre behövas.

Christina Tallberg
Ordförande
PRO

Monica Blomberg
Förbundsordförande
Riksförbundet pensionärsgemenskap

Berit Bölander
Förbundsordförande
SKPF Pensionärerna

Eva Eriksson
Förbundsordförande
SPF Seniorerna